

210

Mayıs 2018

İK V DEĞERLENDİRME NOTU

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİYLE MÜCADELE İLE GEÇEN
2017

N. Melis BOSTANOĞLU
İK V Uzman Yardımcısı

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

www.ikv.org.tr

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİYLE MÜCADELE İLE GEÇEN 2017

N. Melis BOSTANOĞLU, İKV Uzman Yardımcısı

Genel Tespitler

- İklim değışikliği, içinde bulunduğumuz dönemin en büyük zorluklarından biri. Deniz seviyesinin artması, havaların mevsim normalleri üzerinde ısınması, sel ve yangınların her geçen gün artmasına neden olan bu doğa olayı, canlıların yaşamlarını tehlike altına sokarken, ülkelere büyük zarar veriyor.
- İklim değışikliğinin insan kaynaklı olduğu kanıtlandığından beri, atmosferdeki sera gazı emisyonlarını azaltmak amacıyla çaba gösteriliyor. Şuan geçerli olan Paris İklim Anlaşması, küresel bağlamda gösterilen çabalar içerisinde en fazla öne çıkanı.
- Paris İklim Anlaşması, 22 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe girdi. Dünya tarihinde iklim değışikliğiyle ilgili en geniş kabul gören çerçeve olma özelliğini taşıyan anlaşmanın temel amacı, sera gazı emisyonlarının azaltılarak, uzun vadede küresel sıcaklık artışının 2 °C'nin altında tutulmasını sağlamak.
- 6-17 Kasım 2017 tarihlerinde düzenlenen Taraflar Konferansı'nın 23'üncüsü, Fiji başkanlığında, Almanya'nın Bonn şehrinde gerçekleştirildi. Konferanstan kısa bir süre önce yayımlanan 2017 Emisyon Azaltım Açığı Raporu, COP23'ün gündemine oturdu. Rapor, ülkelerin Paris İklim Anlaşması doğrultusunda ortaya koyduğu çabaların hedefe ulaşmada yeterli olmadığını gözler önüne sermişti. ABD'nin Paris İklim Anlaşması'ndan çekilmesinin ardından, AB'nin önderliğinde gerçekleşen konferans, beklentilerin karşılanmasında yetersiz bulundu.
- 12 Aralık 2017'de, dünyanın ısınma oranının 2 °C'yi aşmaması için gerek duyulan finansmanla, ülkelerin mevcut taahhütleri arasındaki uçurumu kapatmak için kamu ve özel yatırımları çekmek amacıyla düzenlenen Tek Gezegen Zirvesi sonucunda iklim değışikliğine ilişkin eylemlerin finansmanına ilişkin 12 taahhüt verildi.
- Taraflar Konferansı'nın 24'üncüsünün 3-14 Aralık 2018 tarihlerinde Polonya'nın Katowice şehrinde gerçekleştirilmesi bekleniyor. Bu konferansta, Paris İklim Anlaşması'nın gösterdiği prensip ve hedeflerin, Talanoa Diyaloğu'nun da ışığında, kim tarafından ve nasıl yapılacağını açıklayan bir kural kitabının ortaya koyulması düşünülüyor.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ NEDİR?

İklim değışikliği, zamanımızın en büyük sorunlarından biri. Sadece çevreye değil, topluma da büyük zarar veren bu doğa olayı, hava koşullarının değışmesinden, yiyecek üretiminin tehdit altına girmesine, deniz seviyesinin yükselmesinden sellerin oluşmasına kadar çok sayıda felakete neden oluyor. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) Beşinci Değerlendirme Raporu, iklim değışikliğinin nedeninin yüzde 95 ihtimalle insan kaynaklı olduğunu ortaya çıkarmıştı. Özellikle sera gazları insan kaynaklı iklim değışiminde büyük bir rol oynuyor.

Sera gazları doğal olarak oluşur ve güneş sıcaklığının bir kısmını uzaya yansıtarak dünyayı yaşanılabilir kılarak, insan ve diğer milyonlarca canlının hayatta kalması için büyük önem arz eder. Sanayileşmenin ön plana çıktığı son 150 yıl boyunca, azalan orman alanları ve bazı tarım yöntemleri de dâhil olmak üzere birtakım nedenlerden ötürü, atmosferdeki sera gazı oranı büyük ölçüde arttı. Dünya nüfusu, ekonomisi ve yaşam standartları arttıkça, birikmiş sera gazı salınımı da artmaya devam ediyor. Bilim insanları tarafından bu konuda yapılan araştırmalara göre çıkan sonuçlar şöyle:¹

- Atmosferdeki sera gazlarının konsantrasyonu doğrudan dünyadaki ortalama küresel sıcaklığa bağlı;
- Sanayi Devriminin başlangıcından bu yana konsantrasyon ve bununla birlikte ortalama küresel sıcaklık istikrarlı bir şekilde artıyor;
- Doğada en çok bulunan sera gazı olan karbondioksit (CO₂), yanan fosil yakıtların sonucunda doğaya salınıyor.

BM Hükümetlerarası İklim Değerlikliği Paneli

Hükümetlerarası İklim Değerlikliği Paneli (*The UN Intergovernmental Panel on Climate Change -IPCC*), Dünya Meteoroloji Örgütü (*World Meteorological Organization -WMO*) ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı (*United Nations Environment Programme-UNEP*) tarafından, objektif bir bilimsel kaynak olarak üzere kurulmuştu. Özellikle 2013 yılında yayımlanan Beşinci Değerlendirme Raporu, yıllar içerisinde yapılan onlarca çalışmanın sonucunda iklim değışikliğinin insan kaynaklı olduğunu tam anlamıyla gözler önüne sermişti.

Beşinci Değerlendirme Raporu

Raporda, son birkaç on yılda deniz seviyesinin yükselişinin ve nedenlerinin kapsamlı bir değerlendirmesi yapılıyor. Ayrıca, sanayi öncesi zamandan beri biriken CO₂ emisyonlarını hesaplanıp, gelecekte meydana gelebilecek emisyonlarla mücadele amacıyla ısınmayı 2 °C'nin altına düşürmek için bir CO₂ bütçesi ortaya çıkarılıyor. Rapora göre:

- 1880'den 2012'ye kadarki zaman diliminde küresel ısı 0,85 °C'lik bir artış gösterdi.

¹BM, <http://www.un.org/en/sections/issues-depth/climate-change/> Erişim Tarihi: Mart 2018

- Okyanuslar ısındı, kar ve buzul oranı azaldı, ayrıca deniz seviyesi arttı. 1901'den 2010 yılına kadarki dönemde, buzulların erimesi sonucu okyanusların genişlemesiyle küresel deniz seviyesi ortalama 19 cm kadar yükseldi.
- Mevcut konsantrasyonlar ve devam eden sera gazı emisyonları göz önüne alındığına, bu yüzyılın sonlarında, ortalama küresel sıcaklığın 1990 seviyesine oranla 1-2 °C artacağı (sanayi öncesi seviyenin 1,5-2,5 °C üstünde) öngörülüyor. Okyanuslar ısınmaya ve buzullar erimeye devam edecek. Ortalama deniz seviyesi artışının 1986-2005 referans dönemine göre, 2065 yılına kadar 24-30 cm, 2100 yılına kadar 40-63 cm olacağı tahmin ediliyor. Emisyonlar durdurulsa bile, iklim değişikliği birçok açıdan dünyayı etkilemeye devam edecek.

Görüldüğü üzere, iklim değişikliği nedeniyle dünya büyük bir tehlike altında. Bu tehlikeden kaçınmak ve iklim değişikliği ile mücadeleyi olumlu bir şekilde sonuçlandırmak için tüm ülkeler arasında kapsamlı bir iş birliği ve uluslararası katılım zorunlu bir hale geldi. Zira yakın bir zaman dilimi içerisinde bir şey yapılmazsa, ekosistemde ve iklim sisteminde geri alınamaz bazı değişiklikler meydana gelmesi bekleniyor.

İklim Değişikliği Konusundaki Uluslararası Sözleşmeler

1. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (*United Nations Framework Convention on Climate Change –UNFCCC*), ilk olarak 1992 yılında iklim değişikliği problemini ele alan ilk adım olarak “Dünya Zirvesi”nde ortaya koyulmuş, 21 Mart 1994’te yürürlüğe girmiştir. Şuan bu sözleşmeyi imzalamış, hali hazırda 197 ülke bulunuyor. Sözleşmenin nihai amacı, atmosferdeki sera gazını iklim sistemi üzerindeki tehlikeli insan kaynaklı etkiyi önleyecek bir düzeyde tutmak, böyle bir düzeye ise ekosistemin iklim değişikliğine uyum sağlamasına, ekonomik kalkınmanın sürdürülebilir şekilde devamına izin verecek bir zaman içerisinde ulaşmaktır.

Sözleşmeye göre, sanayileşmiş ülkeler, sera gazı salınımlarına daha çok neden oldukları gerekçesiyle, bu gazlarda daha fazla kesintiye gitmek zorunda. Bu ülkeler Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (*Organization for Economic Cooperation and Development-OECD*) tarafından Ek-1 ülkesi olarak tanınıp, 2000 yılına kadar salınımları 1990 yılı seviyesine indirmekle ve geliştirmekte olan ülkelere mali destek vermekle yükümlü.

2. Kyoto Protokolü

Kyoto Protokolü, UNFCCC çerçevesi içerisinde tarafları salınım azaltma hedeflerine yasal olarak bağlayan uluslararası bir anlaşmadır. Kyoto Protokolü, 11 Aralık 1997’de Japonya’nın Kyoto şehrinde kabul edildi ve 16 Şubat 2005’te de yürürlüğe girdi.

Bu protokolde, atmosferde yüksek miktarda bulunan sera gazı salınımlarından, 150 yıllık endüstriyel faaliyetlerinin sonucu olarak çoğunlukla gelişmiş ülkelerin sorumlu olduğu tanındı, bu nedenle de gelişmiş ülkelere “ortak fakat farklılaştırılmış” sorumluluklar prensibi altında daha büyük bir yük yüklendi. Protokolün nasıl hayata geçirileceğine ilişkin daha detaylı kurallar 2001 yılında Fas’ın Marakeş şehrinde

gerçekleştirilen COP7’de kabul edildi ve Marakeş Kararları olarak anılmaya başlandı. Bu protokole yönelik ilk taahhüt 2008 yılında verildi, 2012 yılında sona erdi.

3. Paris İklim Anlaşması

Paris’te gerçekleştirilen COP21’de, UNFCCC tarafları iklim değişikliği ile mücadele etmek ve sürdürülebilir düşük karbonlu bir gelecek elde edebilmek amacıyla gerekli olan eylem ve yatırımları artırmak ve kuvvetlendirmek için büyük bir dönüm noktası oluşturdu. Paris İklim Anlaşması, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’ne dayanarak, tarihte ilk defa tüm ülkelerin iklim değişikliği ile mücadele ve etkilerine adapte olma konularında iddialı çabalar göstermeleri için ortak neden oluşturuyor; özellikle de gelişmekte olan ülkelere bunları yapabilmeleri için daha fazla destek sağlıyor.

Paris İklim Anlaşması’nın temel hedefi, küresel sıcaklık artışının sanayileşme öncesi döneme oranla 2 °C’nin olabildiğince altında tutulması; hatta bu sıcaklığın 1,5 °C’den bile daha aza düşürülebilmesi için çabaları artırmak.

Bu iddialı hedeflere ulaşabilmek için gerekli finansal destek ile, yeni bir teknoloji ve kapasite geliştirme çerçevesi oluşturarak gelişmekte olan ve en savunmasız durumda olan ülkelerin kendi ulusal hedefleri doğrultusunda bu hareketi destekleyebilmeleri amaçlanıyor. Anlaşma aynı zamanda, daha sağlam bir şeffaflık çerçevesi aracılığıyla eylem ve desteğin şeffaflığını artırmayı da sağlıyor. Bunun yanı sıra, her 5 yılda bir kolektif gelişmelerin değerlendirme altına alınması ile anlaşmanın amaca ulaşacağı düşünülüyor.

Paris İklim Anlaşması’nı bir dönüm noktası kılan unsur ise, anlaşmanın 22 Nisan 2016 tarihinde 175 dünya lideri tarafından imzalanmış olması; zira anlaşma tek bir gün içerisinde en fazla ülke tarafından imzalanan ilk uluslararası anlaşma olma özelliğini taşıyor.

İklim Değişikliği Müzakere Süreci

Taraflar Konferansı

Taraflar Konferansı (*Conference of Parties- COP*), UNFCCC’nin en üst düzey karar organıdır.² Sözleşmeye taraf olan tüm devletler COP’ta temsil edilme hakkını elde eder. Bu konferansın temel fonksiyonu, tarafların vaatlerini ne kadar yerine getirdiklerine ilişkin sunmuş oldukları raporları gözden geçirmek ve bu raporlardan yola çıkarak öneriler oluşturmaktır. Ayrıca, sözleşme üzerinde iyileştirme yapma ve yeni eklemeleri kabul etme yetkisine de sahiptir.

İlk COP, Sözleşme’nin yürürlüğe girdiği 1994 yılının ardından, 1995 yılında Berlin’de gerçekleştirilmiş olup, o yıldan bu yana her sene toplanmaya devam etmektedir. Taraflardan biri oturumlara ev sahipliği yapmayı teklif etmediği takdirde COP, sekreterliğin merkezi olan Bonn’da toplanmaktadır. COP Başkanlığı Afrika, Asya, Latin

²BM, <http://unfccc.int/bodies/body/6383.php> Erişim Tarihi: Mart 2018

Amerika ve Karayipler, Avrupa gibi beş tanınmış BM bölgesi arasında dönerken, COP'a ev sahipliği yapacak olan mekân da bu gruplar arasından seçilmektedir.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİYLE MÜCADELE İLE GEÇEN 2017

Şüphesiz ki 2017 yılı, iklim değişikliğinin beraberinde getirdiği felaketlerle ve bu felaketlerle mücadele etmek için verilen vaatlerle geçti. Bu yüzden de, 2017 yılının en önemli gündemlerinden biri iklim değişikiydi demek yanlış olmaz, zira her zirvede konu mutlaka gündem maddesi olarak ele alınıyordu.

Özellikle de, BM Çevre Programı (UNEP) tarafından yayınlanan 2017 Emisyon Azaltım Açığı Raporu'nun (2017 Emissions Gap Report), ülkelerin hâlihazırda ortaya koyduğu çabaların bile hedefe ulaşmada yeterli olmadığını belirtmesi, durumun ciddiyetini daha açık bir şekilde gözler önüne serdi. Rapora göre, Paris İklim Anlaşması, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini önlemek için gerekenin sadece üçte ikisini taahhüt ediyor. Bu da, mevcut koşulsuz ve koşullu Ulusal Niyet Beyanları (INDC) hayata geçirilse bile dünyanın 2030 yılına kadar en az 2 °C ısınma olasılığının var olduğunu gösteriyor.³

1.COP23

UNFCCC kapsamında 1995'ten bu yana her yıl düzenlenen Taraflar Konferansı'nın (COP) 23'üncüsü 6-17 Kasım 2017 tarihlerinde, Fiji başkanlığında Almanya'nın eski başkenti Bonn ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Neredeyse 30 bin katılımcıyla COP23, BM himayesinde gerçekleştirilen en büyük uluslararası yıllık toplantı oldu. Hükümet liderleri, topluluklar ve ekonomik sektörlerin tüm yelpazesinden temsilciler, iklim değişikliği ile mücadelede mevcut çabaların değerlendirilmesi ve iklim eylemlerinde daha hızlı bir şekilde ilerleme sağlanması için bir araya geldi. Konferansta, tüm tarafların ortak amacı Paris İklim Anlaşması'nın hedeflerine doğru ilerlemek ve sonucunda 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine tüm aktörler tarafından son derece hızlı bir şekilde ulaşmaktı.

1.1. Trump Liderliğinde ABD'nin Tutumu

ABD, küresel bağlamda Çin'in ardından en fazla kömür üretim ve tüketimi yapan ülkedir. 2016 yılında ABD, 364,8 milyon ton kömür üretimi ve 358,4 milyon ton kömür tüketiminde bulundu.⁴Bu orandaki salınımın iklim değişikliği üzerinde büyük

³ BM, "The Emissions Gap Report 2017",

https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/22070/EGR_2017.pdf Erişim Tarihi: Mart 2018

⁴BP, <https://www.bp.com/content/dam/bp/en/corporate/pdf/energy-economics/statistical-review-2017/bp-statistical-review-of-world-energy-2017-coal.pdf> Erişim Tarihi: Mart 2018

bir zarar oluşturduğu yadsınamaz. Bu nedenle, bir önceki ABD Başkanı Barack Obama, İklim Eylem Planı'nı (*Climate Action Plan*) ortaya koymuş, bu plan aracılığı ile 2005 yılına oranla yüzde 26 ile 28 arasında sera gazı emisyonu azaltımı ve temiz enerji taahhüdünde bulunmuştu. Bu plan sayesinde ABD, 2011 yılında enerji sektöründeki son yirmi yılın en düşük karbon salınımını gerçekleştirmişti.⁵ Ancak, Donald Trump başkanlığı devraldığında, bu planı rafa kaldırıp, Önce Amerika Enerji Planı'nı (*America First Energy Plan*) devreye koydu. Bu plan, milyonlarca Amerikalıya iş imkânı sağlayacağı ve refahı artıracacağı düşünüldüğü için ABD kömür endüstrisinin yeniden canlandırılması ve yurt içerisinde fosil yakıt üretilmesini içeriyor. Böylece, fosil yakıt oranını artırmayı planlayan ABD'nin, kömür başta olmak üzere fosil yakıtların azaltılması gerektiğini öngören Paris İklim Anlaşması'nı uygulamaya koyması mümkün görünmüyordu.

Zaten ABD Başkanı Donald Trump, iklim değişikliğinin abartıldığını düşündüğünü belirttikten kısa bir süre sonra, bu haliyle anlaşmanın ABD için dezavantajlı olduğu ve ekonomiye maliyetinin yüksek olacağı gibi gerekçelerle ülkesini Paris İklim Anlaşması'ndan çekme kararı aldı. Zira bu anlaşma, gelişmiş bir ülke olan ABD'nin Yeşil Fon aracılığıyla gelişmekte olan ülkelere fon yardımı yapması ve hâlihazırda çok kullandığı kömürü büyük miktarda azaltmasını gerektiriyor. ABD'nin küresel bağlamda en fazla kömür kullanan ülkelerden biri olduğu da göz önüne alınacak olunursa, Paris İklim Anlaşması'nın Trump'a neden ideal görünmediği anlaşılabilir. Fakat şöyle de bir gerçek var ki, bu durumun sadece iklim değişikliğiyle mücadeledeki küresel çalışmaları değil, ABD'nin konumunu da olumsuz etkileyeceği düşünülüyor.

Yine de, mevcut durum ABD'nin iklim değişikliği ile mücadeleden vazgeçtiği anlamına gelmiyor. Öncelikle, ABD'nin anlaşmadan 2020 yılına kadar resmi olarak çıkmasının olanaksız olması ve Trump'un söylemlerinin aksine konferansa katılan "We Are Still In" isimli 14 eyaletin, Paris Anlaşması uyarınca belirlenen hedeflere sadık kalacakları yönünde tutum belirlemesi, ABD'nin iklim değişikliği ile mücadeleden tamamen kopmadığını gözler önüne seriyor. Ayrıca ABD Başkanı Trump, kısa zaman önce şartlar uygun hale getirildiği takdirde Paris İklim Anlaşması'na dönüşün imkânsız olmadığını belirtmişti.⁶

1.2. AB'nin İçinde Bulunduğu Durum

AB, iklim değişikliği ile mücadele konusunda sahip olduğu öncül pozisyonu, bu konuya önem verip, politikalarının her alanına sürdürülebilirliği dâhil etmesine borçlu. İklim değişikliği ile mücadele konusunda AB, bir takım iddialı hedefler koymuştu. Bu hedefler üçe ayrılıyor:

2020 Hedefleri

- 1990 yılına oranla yüzde 20 sera gazı salınımı azaltımı yapmak,

⁵ ABD Beyaz Saray,

<https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/image/president27climateactionplan.pdf> Erişim

Tarihi: Mart 2018

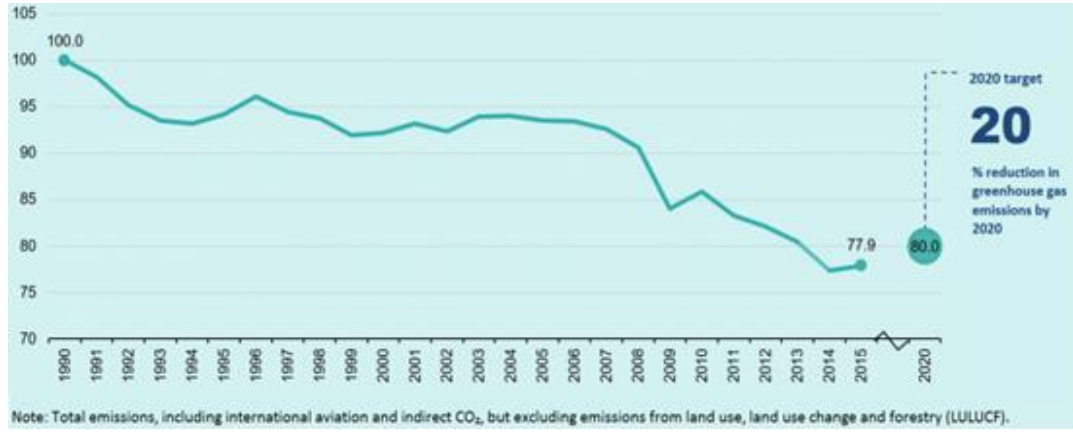
⁶ *Independent*, <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/trump-paris-climate-deal-agreement-us-go-back-latest-a8152531.html> Erişim Tarihi: Mart 2018

- Toplam enerji tüketiminin yüzde 20'sini yenilenebilir enerjiden sağlamak,
- Enerji verimliliğinde yüzde 20 artış sağlamak.

2030 Hedefleri

- 1990 yılına oranla en az yüzde 40 sera gazı salınımı azaltımı yapmak,
- Toplam enerji tüketiminin yüzde 27'sini yenilenebilir enerjiden sağlamak,
- Enerji verimliliğinde yüzde 27 artış sağlamak.

Tüm bu hedefler göz önüne alındığında, AB'nin 2020 hedeflerini aştığı görülebilir. Zira Eurostat⁷ verilerine bakılacak olursa, 2015 yılında AB sera gazı emisyonlarını 1990 yılına oranla yüzde 22,1 düşürmüş, böylece 2020 hedefinin de ötesine geçmiştir.

Kaynak: Eurostat

Ayrıca yine 2015 yılında AB, brüt nihai enerji tüketiminin yüzde 16,7'sini yenilenebilir enerjiden sağlamıştı, bu da AB'nin yenilenebilir enerji hedeflerine ne kadar yaklaşmış olduğunu gösteriyor.

Bunun yanı sıra, AB enerji verimlilik hedefine doğru da büyük adımlar attı ve böylece 2020 nihai enerji tüketimi hedefi hâlihazırda elde edildi. Enerji verimliliğinde yüzde 20 hedefine ulaşabilmek için ise AB, 2015 ile 2020 yılları arasında birincil enerji tüketiminde yüzde 3,1 oranında azaltım yapmalıdır.

AB her ne kadar 2020 hedefleri konusunda olumlu bir tablo çiziyor olsa da, 2030 hedefleri için aynı şey söylenemez, zira hâlihazırda uygulanan ve uygulanması planlanan siyasi önlemler, AB'nin 2030 yılında sera gazı emisyonlarını yüzde 40 oranında azaltması hedeflerine ulaşması için yeterli değil. Bu nedenle AB, Paris hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla yasal çerçevesini sonuçlandırma doğrultusunda sağlam bir ilerleme kaydediyor.

AB Komisyon Başkanı Jean-Claude Juncker, Birliğin Durumu konuşmasında, iklim değişikliği ile mücadelede AB'nin lider olmasını arzu ettiğini belirtmişti. Fakat ABD'nin anlaşmadan çekilmesiyle birlikte liderlik konumunu tek başına üstlenmek zorunda kalan AB, COP23'te beklentileri yeteri kadar karşılayamamıştı. Zira ABD'yi destekleyerek 2020 öncesi eylemlerin COP gündemi ve küresel hisse senedi işlemleri, yeni piyasa mekanizmaları, kayıp ve zararın ve uyumun usule ilişkin

⁷ Komisyon, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Europe_2020_indicators_-_climate_change_and_energy Erişim Tarihi: Mart 2018

konularına dâhil edilmesine engel oldu. Müzakereler esnasında eşitlik konusundaki tartışmalar çözümlenemediği gibi, AB yapıcı tartışmalar yürütmekte de başarısızlık gösterdi.⁸

Bununla birlikte, AB'nin başarılı olduğu bazı noktalar da vardı. 2016 yılında AB, Üye Devletleri ile birlikte, 2015 yılında sağlamış olduğu 17,6 milyar avroyu yüzde 10 artırarak, 20,2 milyar avroluk bir finansman sağladı. Ayrıca Fransa, Hollanda, Finlandiya, Danimarka, İtalya, Portekiz ve Avusturya gibi AB üye ülkeleri, 2020 öncesi eylem planına bağlı kalarak Birleşik Krallık ve Kanada'nın başlattığı kömür üretiminin aşamalı olarak azaltılmasını ele alan Kömür Sonrası Elektrik Üretimi İttifakı (*Powering Past Coal Alliance*) küresel girişimine katıldılar. Ne var ki, Almanya bu konuda bazı sorunlar yaşıyor.

1.3. Almanya'nın Büyük İkilemi

3 Aralık 2014 yılında Alman Hükümeti, sera gazı emisyonlarını 1990 yılına oranla 2020 yılında yüzde 40 azaltmayı hedefleyen İklim Eylemi Programı 2020'yi kanunlaştırmıştı. Fakat Almanya hala kömürle çalışan enerji santrallerine sahip ve elektriğinin yaklaşık yüzde 40'ını bu santrallerden sağlıyor.⁹ Bu durumda, uzmanların hesaplarına göre 2020 yılına kadar ancak yüzde 30¹⁰ civarında bir azaltım yapılabilir. Özellikle de, iklim konusunda liderlik rolünü üstlenen Merkel, bu nedenle konferansta protestolarla karşılaşmıştı.

Kaynak: EUobserver

Aynı zamanda COP23 esnasında henüz koalisyon hükümeti kuramamış olan Merkel, kömür santrallerinin kapanmasını talep eden Yeşiller'le koalisyon oluşturmayı düşünüyordu. Ancak, beklenen koalisyon gerçekleşemedi. Daha sonra SPD ve Hristiyan Birlikleri partileri koalisyon ön görüşmeleri sırasında 2020 yılında tutturulması hedeflenen iklim hedeflerinden vazgeçmeyi planladıklarını açıklamışlardı. Bu durumda Almanya, 2020 hedeflerini ancak 2020'li yılların ilk

⁸ SWP Berlin, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2018C1_dge_Rattani.pdf

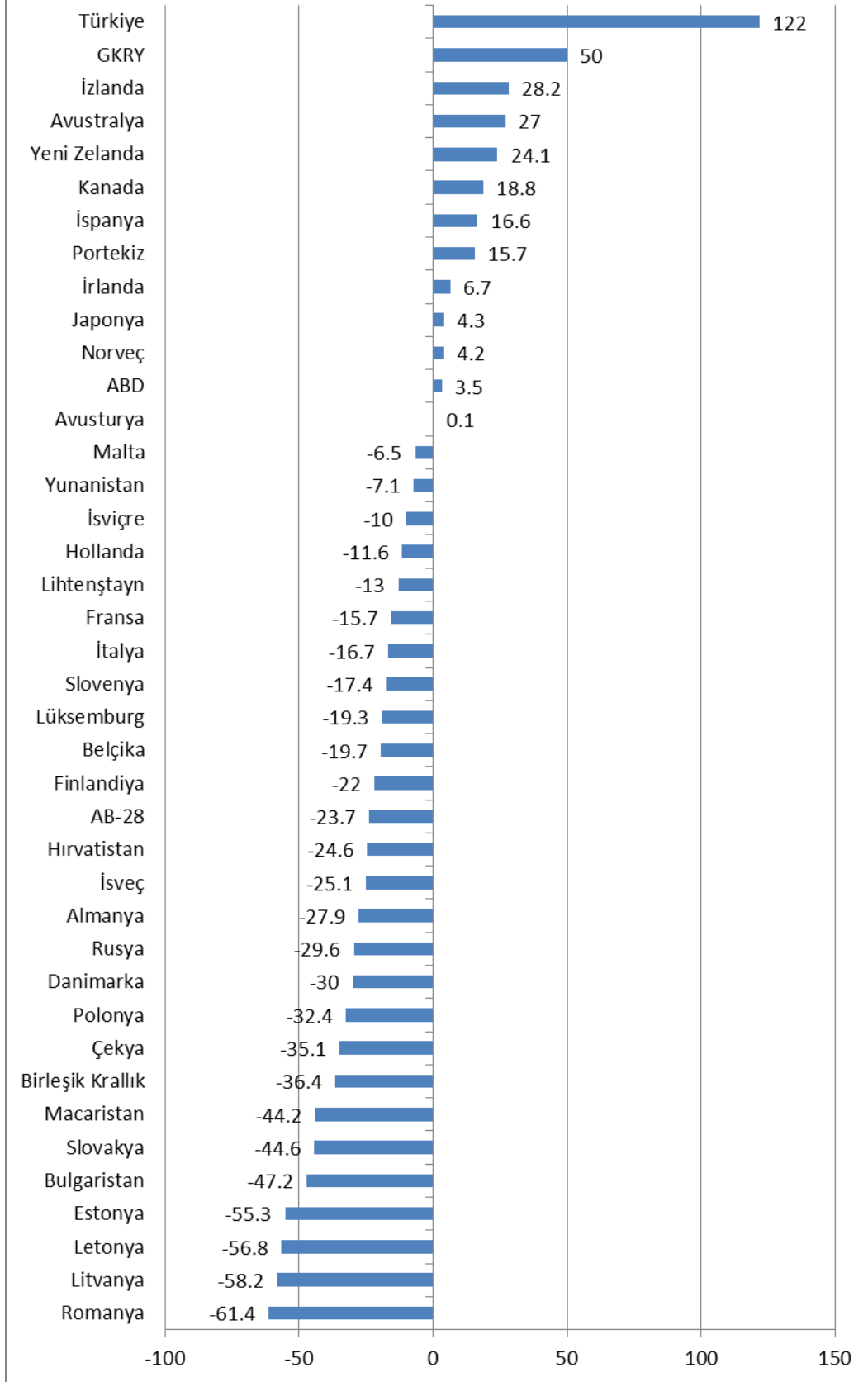
Erişim Tarihi: Mart 2018

⁹ Bloomberg, <https://www.bloomberg.com/view/articles/2017-11-14/germany-is-burning-too-much-coal>

Erişim Tarihi: Mart 2018

¹⁰ DW, <http://www.dw.com/en/who-fights-hardest-for-the-climate/a-41372206> Erişim Tarihi: Mart 2018

AKAKDO hariç Atmosferdeki Sera Gazı Emisyonunda Meydana Gelen Değişiklik Oranı (%)

Kaynak: UNFCCC

Tüm bunlara karşın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, özellikle de fona en büyük mali destek sağlama vaadinde bulunan ABD'nin anlaşmadan çekilme kararının ardından, mali destek sözü tutulmadığı takdirde anlaşmanın TBMM'den geçemeyeceğini belirtmişti. Aynı zamanda, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak COP23 ile aynı tarihte gerçekleşen 7'nci Uluslararası Doğalgaz Kongre ve Fuarı'nda yaptığı konuşmada, Türkiye'nin hedefinin, ithal kömürün payını azaltıp, Cumhuriyet tarihinin en yüksek yerli kömür üretimine ulaşmak olduğunu açıklamıştı. AB üye ülkeleri sera gazı azaltımı hedefleri doğrultusunda termik santrallerini kapatırken, AB içerisinde en fazla sera gazı artışına neden olan Türkiye'nin kömür teşvikinde bulunması, iklim değişikliği hedeflerine öncelik vermediğini gösteren bir tablo ortaya çıkarıyor.

Her ne kadar, Yeşil Fon konusunda Almanya Delegasyon Başkanı Jochen Flasbarth aracılık müzakerelerinde bulunsa da, özellikle de diğer gelişmekte olan ülkelerin bu husustaki hoşnutsuzlukları nedeniyle, bu müzakereler bir sonuca bağlanamadı.

1.5.Çin

Küresel bazda en fazla fosil yakıt kullanan ülke olarak atmosferdeki emisyonların büyük bir çoğunluğunu oluşturan Çin'in, düşük karbonlu bir yaşama geçişte büyük rolü bulunuyor. 2009 yılında Çin, GSYİH başına düşen CO₂ emisyonlarını 2020 yılına kadar, 2005 yılına oranla yüzde 40 ile yüzde 45 arası azaltma, fosil olmayan yakıtların birincil enerji tüketimindeki payını yaklaşık yüzde 15 civarlarında artırma, ormanlık alanını 40 milyon hektara çıkarma ve orman stok hacmini 1,3 milyar metreküp oranında artırma taahhüdü vermişti. Çin'in 2030 yılı emisyon taahhütleri ise, GSYİH başına düşen CO₂ emisyonlarını, 2005 yılına oranla yüzde 60 ile yüzde 65 arası azaltmak, fosil olmayan yakıtların birincil enerji tüketimindeki payını yaklaşık yüzde 20 civarlarında artırmak ve orman stok hacmini 4,5 milyar metreküp oranında artırmak olarak belirtilmişti. Bu taahhütlerin akabinde bir takım Ulusal Planlar kabul eden Çin, kendi ulusal şartları doğrultusunda 7 ilinde düşük karbonlu emisyon ticaret girişimi ve 42 ilinde düşük karbonlu kalkınma girişimi başlattı. 2014 yılında Çin, bu çabalarıyla eşdeğer olarak:

- GSYİH başına düşen CO₂ emisyonlarını 2005 yılına oranla yüzde 33,8 oranında azalttı,
- Fosil olmayan yakıtların birincil enerji tüketimindeki payını yüzde 11,22'ye çıkardı,
- Ormanlık alanını 21,6 milyon hektara çıkardı ve orman stok hacmini 2,188 milyar metreküp oranında artırdı,
- Hidrolik enerjisi kapasitesini, 2005 yılına kıyasla 2,57 kat artırarak, 300 gigavata çıkardı,
- Açık devreli rüzgâr enerjisi kapasitesini, 2005 yılının 90 katına çıkararak, 95,81 gigavata çıkardı,
- Güneş enerjisi kapasitesini, 2005 yılının 400 katına çıkararak, 28,05 gigavata çıkardı,
- Nükleer enerji kapasitesini, 2005 yılının 2,9 katına çıkararak, 19,88 gigavata çıkardı.¹²

¹² BMİDÇS, <http://www4.unfccc.int/Submissions/INDC/Published%20Documents/China/1/China's%20INDC%20-%20on%2030%20June%202015.pdf> Erişim Tarihi: Mart 2018

Tüm bu bilgiler ışığında bir analiz yapılacak olunursa, Çin'in hedefleri doğrultusunda en iyi performans gösteren ülkelerden biri olduğu söylenebilir. Zira 2017 Emisyon Açığı Raporu da bu durumu tasdiklercesine Çin'in 2030 hedefleri yolunda en iyi şekilde ilerleyen ülkelerden biri olduğunu belirtmişti. Özellikle de ABD'nin Paris İklim Anlaşması'ndan çekilmesinin ardından liderlik konusunda gözler AB ile birlikte Çin'in üzerindeydi. Fakat COP23'te Çin'in gündeminde daha çok gelişmiş ülkelerin, kendisi gibi gelişmekte olan ülkelere sağlayacağı finansman vardı. Bu da, Çin'in iklim değişikliği ile mücadele konusunda lider pozisyonunu benimseyememiş olduğunu gösterdiğinden, kitlelerin hayal kırıklığına uğramasına neden oldu. Ayrıca, bazı bilim adamları Çin'in 2015 ve 2016 yıllarında azaltma başarısı gösterdiği emisyonların, 2017 yılında tekrar artma eğilim gösterdiğini öne sürdü. Haberlere göre, ekonomisinin büyümesi doğrultusunda elektrik kullanımını artıran Çin, bu elektrik ihtiyacını kömürle karşıladı. New York'ta bulunan, Çin üzerine uzman bir danışma grubu olan *Rhodium Group*, enerjiye ilişkin karbon emisyonlarının geçen yıl yüzde 2,2'den 4,1'e arttığını öngördü.¹³ Bu durum da, Çin'in liderlik durumundan ziyade, hedeflerini belirlemede gerçekçi olup olmadığı sorusunu akıllara getiriyor.

1.6.Küresel Değerlendirme ve Sonuç

Küresel COP23 sonuçlarına bakılacak olunursa, şu beş eylem alanının en fazla ilgiyi gerektirdiği açıklanıyor: emisyonları azaltma, iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlama, finansman sağlama, ortaklık ve liderlik.

2017 Emisyon Azaltım Açığı Raporu'nun, ülkelerin hâlihazırda koyduğu hedeflerin, 2030 yılına kadar azaltılması gereken emisyon miktarının yalnızca üçte birini karşılayabileceğinin ve mevcut INDC'lerin uygulanması durumunda bile 2 °C ısınmanın gerçekleşeceğinin açıklanması COP'un şüphesiz en önemli gündem maddesiydi. Bunun yanı sıra, Çin ve Hindistan'ın Paris hedeflerine uyum sağlama çabaları, karbon piyasasının her gün daha da büyüyor olması **emisyon azaltımı** konusunda umutların hala var olduğunu gösterdi.

İklim değişikliğinin etkilerini azaltmak birincil amaç olsa da, iklim değişikliği şu an hâlihazırda hayatımızı etkiliyor ve kısa vadede çok daha büyük zorluklar oluşturması ihtimali çok yüksek. Bu nedenle, iklim değişikliklerinin etkilerini azaltma çabalarının yanı sıra, bu etkilere **uyum sağlamak** ve bu etkilere karşı dayanıklılığı güçlendirmek büyük bir önem arz ediyor. Bu konuda Yeşil İklim Fonu'nun etkisi çok önemli olduğundan, bu mekanizmanın en iyi şekilde hayata geçirilmesi için bu fona üye olan, özellikle de bağış yapan devletlerin rolü çok büyük. Bu konuda, BM sisteminin uyum ve dayanıklılık çabalarını ülke düzeyinde teşvik etmesi planları bulunuyor.

Finansman sağlamak, iklim değişikliği ile mücadele hedeflerinin gerçekleşmesi için en önemli unsurlardan biri. Bu konuda ilk olarak, gelişmekte olan ülkelere özellikle de iklim değişikliğinden en çok etkilenmekte olan ülkelere, bu etkilere karşı koyabilmeleri ve ekonomilerini bu doğrultuda büyütmeleri için söz verilmiş yıllık 100 milyar doların harekete geçirilmesi kritik bir önem taşıyor.

2016 yılında, fosil yakıtlara ve yüksek emisyonlu sektörlerle yaklaşık 825 milyar dolar yatırım yapıldı. Fosil yakıtların ve yüksek emisyonlu sektörlerin doğaya

¹³ New York Times, <https://www.nytimes.com/2018/01/25/business/china-davos-climate-change.html> Erişim

Tarihi: Mart 2018

verdiği zararlar göz önüne alındığında, bu meblağın gereğinden çok daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu nedenle, piyasaların düşük karbonlu, iklim değişikliklerine uyum sağlayacak bir geleceğe yatırım konusunda merkezi bir rol oynaması gerekli.

OECD tarafından yayımlanan bir rapor, ekonomik büyümeyi iklim gündemini göz önünde tutarak gerçekleştirmenin, 2021 yılına kadar G20 ülkelerinin ortalama ekonomik çıktısına yüzde 1 oranında katkıda bulunabileceğini göstermişti. Buna, iklim değişikliğinin oluşturabileceği hasarlardan kaçınma da dâhil edilirse, 2050 yılında ülkelerin GSYH'sinin yüzde 5 oranında artması bekleniyor. Bu konuda atılabilecek ilk adımlar, yeşil olmadığı takdirde büyük altyapı projelerine onay verilmemesi ve karbon fiyatlamaya daha çok önem verilmesi. Bunların yanı sıra, 2030 yılına kadar karbon emisyonlarının en az 1 gigaton civarında azaltılması için yenilenebilir ve enerji verimli projelerin uluslararası finansmanın büyütülmesi adına çalışmalar yapılması planlanıyor.

Paris hedeflerinin gerçekleştirilmesi için en önemli şeylerden biri de, iklim değişikliği ile mücadele konusunda atılacak adımlarda **ortaklık** sağlanması. Bu adımların atılabilmesi, tüm aktörlerin ve anahtar sektörlerin alınacak önlemlerde bir bütün gibi hareket etmelerini gerektiriyor. Bu doğrultuda, ulusal, bölgesel, yerel hükümetler, hayırseverler, yatırımcılar ve tüketiciler gibi anahtar aktörlerin düşük karbonlu ekonomiye geçişte ortak bir rol alması gerekiyor.

Gelecek sene, Kaliforniya Valisi Jerry Brown ve Eski New York Belediye Başkanı Michael Bloomberg, Anand Mahindra ile birlikte, bu önemli aktörleri daha fazla sorumluluk yüklenmelerini teşvik etmek için şehirleri, eyaletleri, şirketleri ve vatandaşları bir araya getirecek.

Son eylem alanı ise **siyasi liderlerin bu konuda daha fazla rol üstlenmesi** olarak belirlendi. Siyasi liderler yol gösterdiği sürece, şirketlerin ve vatandaşların bu yoldan yürümesi çok daha kolay olacaktır. Buna, düşük karbonlu iklim-esnek politikalar yaparak başlanabileceği düşünülüyor.¹⁴

2. Tek Gezegen Zirvesi

Paris İklim Anlaşması'nın imzalandığı tarihten iki yıl sonra, 12 Aralık 2017'de Tek Gezegen Zirvesi (*One Planet Summit*), iklim değişikliği ile mücadele etme yolunda gösterilmesi gereken küresel çabaların nasıl desteklenebileceği ve artırılabilirliğini tartışmak için Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Dünya Bankası Başkanı Jim

¹⁴ BM, <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2017-11-15/secretary-general-cop23-remarks> Erişim

Tarihi: Mart 2018

Yong Kim, BM Genel Sekreteri António Guterres öncülüğünde yerel, bölgesel ve ulusal liderler ile devlet ve özel kurumlarda kilit rol oynayan kişileri bir araya getirdi.

Zirvenin başlıca amacı, dünyanın ısınma oranının 2 °C'yi aşmaması için gerek duyulan finansmanla, ülkelerin mevcut taahhütleri arasındaki uçurumu kapatmak için kamu ve özel yatırımları çekmekti. ABD Başkanı Donald Trump'ın Paris İklim Anlaşması'ndan çıkmasına rağmen ABD hükümeti, Paris'teki ABD büyükelçiliğinin ikinci en yüksek diplomatı Brendt Hardth tarafından temsil edildi. Eski New York Belediye Başkanı Michael Bloomberg, ABD eyaletleri ve şehirlerinin Paris İklim Anlaşması'nı uygulamak için gösterdiği çabayı, "Amerika'nın Taahhüdü"nü (*America's Pledge*), ve bunun yanı sıra İklim Bağlantılı Finansal Beyanlar Görev Gücünü (*Task Force on Climate Related Financial Disclosures*) desteklediğini açıklarak, ABD'nin Trump'a rağmen halen iklim konusunu ciddiye aldığını gösterdi.

Sonuç olarak, zirvede iklim ile ilgili eylemlerin gerçekleşebilmesi için gerekli olan finansmanın hayata geçirilebilmesi için 12 taahhüt verildi. Bunlar:¹⁵

Taahhüt 1: Ada devletlerindeki olağanüstü olaylara müdahale etmek.

1. Karayipler İklim Akıllı Koalisyonu (*Caribbean Climate Smart Coalition*) kurulması planlanıyor. Bu durum, Karayipleri ilk "İklim Akıllı Bölge" (*Climate Smart Zone*) haline getirme vizyonunu taşıyor. Bölgenin iklim değişikliğinin doğuracağı sonuçlara karşı hassas olması, bu bölgede yeni yaklaşımlar ve uygulamaların yaratılması gerektiğini gösteriyordu. Bu yaklaşımı önümüzdeki beş yıl içinde uygulamak için 11 Karayipler Topluluğu (CARICOM) ülkesi, enerji şebekelerinin ve altyapısının öncelikli alanlarındaki düşük karbonlu yatırımı katalize etmek amacıyla bölgesel ve uluslararası kuruluşlar, işletmeler ve vakıflarla ortaklık kurmaya karar verdi. Bu İklim Akıllı Bölge'yi kurmak için 8 milyar dolarlık yatırım planının 3 milyar doları, kamu-özel sektör ortaklığı içerisinde mobilize edilecek.

2. Fransız Kalkınma Ajansı (*Agence Française de Développement-AFD*), Pasifik bölgesinde iklim ve biyolojik çeşitlilik konularında iklim değişikliğinin oluşturacağı etkilere uyum sağlama konusunda destek vermek amacıyla yeni bir girişim başlattı.

Taahhüt 2: Toprakları ve suları iklim değişikliğine karşı korumak.

Yeryüzündeki toprakların ve suların iklim değişikliğine karşı korunması için dört girişim başlatıldı:

1. Fransa, AYB, Lüksemburg ve diğer ortaklar, arazi bozulumuyla mücadele amaçlı "Arazi Bozulumunun Dengelenmesi Fonu" adlı çalışmalarının başlatılması için finansman sağlayacaklarını açıkladı. Çalışmanın amacı, 2030 yılına kadar arazi bozulumunun dengelenmesi için aktif katılımı ve somut eylemleri hızlandırmak.

2. UNEP, BNP Paribas, Dünya Tarımsal Ormancılık Merkezi ve ADM Capital arasında, diğer paydaşlarla birlikte, gelişmekte olan ülkelerde yeşil ve sürdürülebilir büyümeyi finanse etmek için özel fonlar oluşturmak üzere "Tropikal Peyzaj Finansman

¹⁵ One Planet Summit, <https://www.oneplanetsummit.fr/en/the-12-oneplanet-commitments/> Erişim Tarihi: Mart 2018

Aracı” (*Tropical Landscape Financing Facility*) adlı bir anlaşma imzalandı. Anlaşmanın amacı, iklim değişikliğine karşı en savunmasız ülkelerde önemli çevresel ve sosyal etkilere sahip projeleri finanse etmek için 2025 yılına kadar 10 milyar dolar toplamak.

3. Gates Vakfı, Avrupa Komisyonu ve Fransa öncülüğündeki ülkeler, özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki küçük ölçekli yatırımcılar için tarımsal yeniliklerin transferini artırmak amacıyla 650 milyon dolarlık bir finansman programı başlattı.

4. Afrika, iklim değişikliğine karşı en savunmasız kıtalardan biri. İki kalkınma bankası, 94 ülkeden 450'den fazla imzacıyı temsil eden beş ittifak, İtalya ve Fransa'nın desteğiyle 47 işletme, önümüzdeki beş yıl içinde Afrika için 100 proje geliştirmek amacıyla su ve iklim değişikliği alanlarında bir proje tasarlama platformu oluşturmayı taahhüt etti. Platformun temel amacı, projenin başlaması için 20 milyon avroluk bir başlangıç desteği yaratarak, destekçiler ve paydaşlar arasında etkili bir ilişki kurmak.

Taahhüt 3: Araştırmacıları ve gençleri iklim üzerine çalışmalarını için harekete geçirmek.

Bu konuda planlanan iki girişim var:

1. Gates Vakfı ve BNP Paribas Vakfı, Afrika ve Avrupa'dan gelen genç araştırmacıların uluslararası laboratuvarlarda çalışabilmesini sağlayacak 15 milyon dolarlık üniversite burslarını finanse etmek için beş yıl içinde güçlerini birleştirecek.

2. Avrupa Komisyonu, genç Avrupalı gönüllülerini Avrupa ve tüm dünyadaki iklim değişikliğine ilişkin projelere katılmaya teşvik edecek olan 40 milyon avroluk “Avrupa Dayanışma Ajansı” (*European Solidarity Corps*) adlı programı finanse edecek.

Taahhüt 4: Yerel yönetimlerin yeşil finansmana ilişkin fonlara ve kamu ihalelerine erişimlerini sağlamak.

1. Avrupa Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Bankası (EBRD), Avrupa Komisyonu, Küresel Belediye Başkanları Sözleşmesi ve Avrupa Yatırım Bankası Küresel Sözleşmesi'nin girişimi kapsamındaki Global Urbis programı, Avrupa ve Akdeniz Havzası'ndaki şehir ve bölgelerin, iklim planlarını uygulamaları için kamu ve özel fonlara daha kolay erişim sağlamalarını ve böylece sürdürülebilir şehirlere dönüşmelerini hızlandıracak.

2. 90 metropoliten alandan oluşan C40, Küresel Belediye Başkanları Sözleşmesi, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (*United Cities and Local Governments*) ve Sürdürülebilir Kentler Birliği (*Local Governments for Sustainability*), yeşil kamu alımları sözleşmelerini (sürdürülebilir altyapılar, yeşil hareketlilik, sıfır emisyonlu konut, enerji verimliliği vb.) başlatmak için güçlerini birleştirdi.

Taahhüt 5: Sıfır emisyon hedefine ulaşmak.

1. Marshall adaları ve Yeni Zelanda öncülüğünde başlatılan “Karbon Nötrlüğüne Doğru” koalisyonu, 2050 yılı hedefleri doğrultusunda “karbon nötrlüğü” yol haritasını 2018 ya da en geç 2020 yılında yayımlamayı taahhüt eden 16 ülkeden destek aldı. Ayrıca, 32 şehir ve çok sayıda işletme bu doğrultuda karbon nötrlüğü hedefleri belirledi.

2. Şeffaflık ve kamu çevre politikalarının etkili yönlendirilmesini artırmak için OECD ve Fransa ile Meksika dahil bir grup ülke, ekoloji ve iklim unsurlarını tüm biçimleriyle

ortaya koyan bütçelerin sunulması için yeni bir çerçeve hazırlayacak (ekolojik geçiş için kamu harcamaları, temiz vergiler, yeşil tahviller vb. için kamu harcamaları).

3. Fransız Uzay Ajansı tarafından teşvik edilen, gezegenimizin sağlığının izlenmesi için gerekli tüm alan bilgisini devletlere ve bilimsel topluma kazandırmak amacıyla uzayda İklim Gözlemevi oluşturuldu. Bu girişim Avrupa'daki tüm uzay ajanslarının yanı sıra, Çin, Hindistan, Rusya, Meksika, Fas ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi diğer devletler tarafından da destekleniyor. Birlikte çalışabilir uzay tabanlı toprak gözlem verilerine erişimin, toprak izleme sisteminde önemli bir adım olacağı düşünülüyor.

Taahhüt 6: Karbondan arındırılmış bir ekonomiye sektörel geçiş yapmak.

1. Kömür Sonrası Elektrik Üretimi İttifakı(*Powering Past Coal Alliance*), Birleşik Krallık ve Kanada tarafından COP23'te faaliyete geçirildi. Günümüzde fosil yakıtlardan yenilenebilir enerjiye geçişi hızlandırmak için bir araya gelmiş 8 hükümet ve 24 işletme dâhil olmak üzere, 58 aktörü bir araya getiriyor. İttifak, konvansiyonel kömür yakıtlı elektrik santrallerinin sürdürülebilir ve ekonomik olarak kapsayıcı bir şekilde yok edilmesini hızlandırmayı ve karbon yakalama ve depolama sistemleri olmayan yeni konvansiyonel kömür yakıtlı elektrik santrallerine moratoryum uygulamayı amaçlıyor. Bu kapsam içerisinde, Fransa, 2022 yılına kadar kömürden elde edilen elektrik üretimini durdurmayı taahhüt etti.

2. Avrupa Komisyonu, kömür yoğunluklu bölgeler için Uluslararası Güneş Enerjisi Birliği (*International Solar Alliance-ISA*) adlı bir dönüşüm fonu başlattı. Bu birliğin temel amacı, 2030 yılına kadar kamu ve özel sektör yatırımcılarından 1 trilyon dolar toplamak. Bu birliğin doğuş nedeni, güneş enerjisinin genelde ondan yararlanmak için yeterli teknoloji, finansman ve uzmanlığa sahip olmayan bölgelerde en çok bulunan yenilenebilir enerji kaynağı olması.

Taahhüt 7: Çevre kirliliğine neden olmayan taşımacılık ortaya koymak.

1. Taşımacılık sektörü, küresel antropojenik CO₂ emisyonlarının yaklaşık yüzde 15'ini oluşturuyor. Portekiz, Hollanda, Kosta Rika ve Fransa dâhil olmak üzere sekiz ülke ve Paris Ulaşım, Mobilite ve İklim Süreci (*Paris Process on Mobility and Climate - PPMC*) platformunun paydaşlarının desteğiyle, ulaşımın karbonsuzlaştırılması ve temiz taşımacılığa yatırım yapılmasına yönelik yol haritaları üzerinde birlikte çalışacak bir ittifak yaratılması planlanıyor. *Michelin* ve *Alstom* gibi, ulaşım sektöründe lider konumdaki şirketler ile dünya şehirleri ve bölgeleri de bu ittifakın bir parçası.

2. Uluslararası Denizcilik Örgütünün deniz taşımacılığına ilişkin CO₂ emisyonlarını düzenlemeye yönelik iddialı ilerlemesini talep eden "Tony de Brum" bildirisi, 34 devletin desteğini aldı. Bu emisyonlar, şuan küresel CO₂ emisyonlarının yüzde 3'ünü oluşturuyor olsa da, bir hedef belirlenmediği takdirde 2050 yılına kadar yüzde 250 artma riskine sahip.

3. Sekiz batı ABD eyaleti elektrikli araçlar için bir ortaklık kurdu. Batı için Bölgesel Elektrikli Araç Planı ("REV West Plan") ortaklığı sekiz federal ABD eyaletini bir araya getiriyor: Arizona, Colorado, Idaho, Montana, Nevada, New Mexico, Utah ve Wyoming. Bu ortaklığının ana hedefi, en iyi uygulama örneklerini paylaşmak ve elektrikli araçlarda bir yerden diğerine seyahat etmeyi mümkün kılmak için ortak bir elektrikli araç şarj istasyonu ağı geliştirmek.

Taahhüt 8: Paris İklim Anlaşması ile uyumlu karbon fiyatlandırması yapmak.

1. Fransa, Almanya, Hollanda, İsveç ve Birleşik Krallık'ın Çevre ve İklim Bakanları, AB Emisyon Ticareti Planı'nda Avrupa Zirvesi nezdinde karbon fiyatında artışa neden olacak bir reform yapılacağını duyurdu. Ancak, yatırımcıları ve işletmeleri küresel ısınmayı 2 °C'ye sınırlandıran bir senaryo ile uyumlu ekonomik modeller geliştirmeyi teşvik etmek için Avrupa düzeyinde ilave reformlara ihtiyaç duyulacağı düşünülüyor.
2. Meksika, Kanada, Kolombiya, Şili, Meksika ve Kaliforniya'nın eyaletleri, Washington, Alberta, British Columbia, Nova Scotia, Ontario ve Quebec eyaletlerinde, karbon fiyatlandırma araçlarını güçlendirmek ve bölgesel karbon piyasalarının koordinasyonunu geliştirmek için karbon fiyatlama üzerine bölgesel bir işbirliği başlattı.
3. Çin, kendi ulusal üst sınır ve ticareti karbon pazarı uygulamasını başlatarak, dünya çapında karbon fiyatlama konusunda büyük bir ilerleme kaydetti. Bu duyuru, Çin'in yedi yerel karbon pazarının 2014 ve 2017 yılları arasındaki uygulamalarını güçlendirdi.
4. Karbon Fiyatlandırma Liderlik Koalisyonu (*Carbon Pricing Leadership Coalition-CPLC*) öncülüğündeki 40'tan fazla şirketin oluşturduğu koalisyon, Stern-Stiglitz Üst Düzey Karbon Fiyatları Komisyonu'nun (*Stern-Stiglitz High-Level Commission on Carbon Prices*) önerileri ışığında, Paris İklim Anlaşması'nın hedefleri doğrultusunda bir karbon fiyatı oluşturulması için çağrıda bulundu.

Taahhüt 9: Merkez Bankaları ve işletmelerin eylemlerde bulunması.

1. Finansal İstikrar Kurulu tarafından yapılan talepleri takiben ve Fransa'nın desteğiyle, İklim Bağlantılı Finansal Beyanlar Görev Gücü, 2015 ve 2017 yılları arasında, finansal aktörlerin düşük karbonlu ekonomiye geçişini sağlamak için ekonomik aktörler tarafından sunulması gereken bilgiler hakkında çalışmıştı. Fransa, İsveç, İngiltere ve 200'den fazla işletme bu tavsiyelerin uygulanmasını desteklediklerini açıkladı.
2. 10'dan fazla merkez bankası ve denetmen "Finansal Sistemi Yeşillendirmek" (*Greening the Financial System*) adlı bir ağ oluşturdu. Bu yeni ağ, Meksika, Hollanda, Almanya, Singapur ve Çin'in merkez bankalarını Banque de France, Fransız İhtiyati Denetim ve Çözüm Makamı (ACPR) ve İngiltere Merkez Bankasını aynı çatı altında topluyor. İnisiyatif, yeşil finansın düzenli olarak geliştirilmesini teşvik etmek için mali denetimde ve ana pazarların (ticari bankaların) yeniden finanse edilmesinde iklim konularının yaygınlaştırılmasını hızlandırmaya yardımcı olmayı amaçlıyor. Çalışmalar 2018 yılında başlayacak ve 2018 yılı Nisan ayında Amsterdam'da uluslararası bir konferans düzenlenecek.

Taahhüt 10: Kalkınma bankalarının uluslararası seferberliğini sağlamak.

- 30'dan fazla kamu kalkınma bankası, finansmanlarını Paris Anlaşması ile uyumlu hale getirmeyi taahhüt etme kararı aldı. Bu bankalar özellikle şunları taahhüt ediyor:
- İklim değişikliğine ilişkin faktörleri, strateji ve faaliyetlerine daha fazla katmak,
 - Düşük karbonlu ve iklime dirençli sürdürülebilir kalkınmaya geçişlerin desteklenmesi için finansal akışları yeniden yönlendirmek,
 - Ulusal katkıların uygulanmasını ve 2050 yılına kadar uzun vadeli karbonsuz hedeflerin hazırlanmasını desteklemek,

- Fosil yakıtlara olan bağımlılığı önemli ölçüde azaltmak ve yenilenebilir kaynaklara yönelik finansmanı hızlandırmak için daha açık politikalar uygulamak suretiyle sera gazı emisyonlarının azaltılmasını teşvik etmek.

Taahhüt 11: Devlet Fonu taahhütleri koalisyonu başlatmak.

Devlet fonları 2020 yılına kadar 15 trilyon dolara ulaşabilecek varlıkları bünyesinde bulunduruyor. Fransa Cumhurbaşkanı'nun girişimiyle ve koordinasyonu ile, Kuveyt, Norveç, Katar, Yeni Zelanda, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri, iklim eylemini desteklemek için eş benzeri görülmemiş büyük bir hükümet fonu koalisyonu başlatıyor.

Taahhüt 12: Kurumsal yatırımcıları seferber etmek.

1. Tek Gezegen Zirvesi esnasında "İklim Eylemi 100+" koalisyonu kuruldu. Bu koalisyon, en fazla salınım yapan 100 kamu şirketine ilişkin eylemlerini koordine etmeleri için 26 trilyondan fazla yönetilen varlığa sahip olan 225 büyük kurumsal yatırımcıyı bir araya getiriyor.

2. Yeni enerji teknolojilerinin piyasaya sürülme hızının ve hacminin önemli derecede artırılması gerektiğinden, Tek Gezegen Zirvesi'nde Enerji Koalisyonu Atılımı (*Breakthrough Energy Coalition*) adlı 27 bireysel yatırımcıdan oluşan bu topluluğun, lider dünya bankaları, fonlar, enerji üreticileri ve teknoloji şirketlerini kapsamak üzere genişleyeceği duyuruldu.

3. Tek Gezegen Zirvesi esnasında, 15 hayırsever, kalkınma bankaları ve özel yatırımcılar ile birlikte Paris İklim Anlaşması'nın uygulanmasına katkıda bulunarak hayırseverliği harekete geçirmek için bir görev gücü başlattı. Bu görev gücü, iklim projelerini finanse etmek ve daha fazla yatırımı katalize etmek adına yeni finansal mekanizmalar geliştirmek için daha fazla kaynak sağlamayı amaçlıyor.

COP24 KATOWICE 2018
UNITED NATIONS CLIMATE CHANGE CONFERENCE

3.Kömür Madeni Sektörünün Kalbinde Bir İklim Zirvesi COP24

UNFCCC kapsamında 1995'ten bu yana her yıl düzenlenen Taraflar Konferansı'nın (COP) 24'üncüsü, 3-14 Aralık 2018 tarihlerinde Polonya'nın Katoviçe şehrinde gerçekleşecek. Politikacılar, sivil toplum kuruluşları temsilcileri, bilim insanları ve iş dünyası dâhil olmak üzere, 190 ülkeden 20 bin kişinin bu etkinlikte yer alması öngörülüyor. Konferansta, COP23'te de ele alınan Paris Anlaşması'nın tam anlamıyla uygulanabilmesi için oluşturulan kılavuz ilkelerin ve ülkelerin bu amaç doğrultusundaki taahhütlerinin kayıt altına alınması amaçlanıyor.

Katoviçe'nin konferansa ev sahipliği yapması için seçilmesi çevreciler tarafından eleştiri yağmuruna tutuldu. Ancak, COP24 için Katoviçe'nin seçilmesi bu kadar eleştirilse de aslında söz konusu şehir dünyamızın tamamını temsil ediyor. Öyle ki şu anda dünyamızın geçirmekte olduğu değişime benzer şekilde Katoviçe de kömür madenlerinden daha temiz ve düşük karbonlu bir ekonomiye geçiş ümidi vadediyor.

COP24 Beklentileri

Kural Kitabı

Bu yıl COP24'te hayata geçirilmesi için birtakım kuralların ortaya koyulması bekleniyor. Paris İklim Anlaşması sadece genel prensip ve hedefler gösterdiği için, bu prensiplerin kim tarafından ve nasıl yapılacağını açıkça ortaya koyan bir kural kitabının ortaya koyulması büyük bir önem arz ediyor. Tanıtılması beklenen kural kitabının şunları içermesi bekleniyor:

- INDC'lerin içeriğinin ve zamanlamasının uyumlu hale getirilmesi,
- Küresel beş yıllık sera gazı emisyonu azaltma çabaları envanterinin düzenlenmesi,
- Şeffaflık çerçevesinin oluşturulması,
- Finansman açısından, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında gerçekleşmesi planlanan 100 milyar dolarlık fon transferinin, teknoloji transferlerinin ve kapasite geliştirmenin gerçekleştirilebilmesi için uluslararası işbirliği mekanizmalarının yapılandırılması.

Talanoa Diyaloğu ve küresel envanter uygulaması

COP23'te ülkeler, 2018 yılında karbon nötrlüğünü elde edebilmenin yolunu değerlendirmek için tüm yıl boyunca sürecek bir diyalog çalışması başlattı. Ülkeler bu değerlendirmeyi, daha iddialı INDC sunmak için kullanacak.

COP21'de tarafların Paris İklim Anlaşması uzun vadeli hedeflerine ilişkin kolektif çabalarının değerlendirmesinin yapılması amacı ile 2018 yılında kolaylaştırıcı bir diyalog ile bir araya gelinmesi planlanmıştır. Bu diyaloga, COP23'te Fiji Başkanlığını tarafından sembolik olarak "Talanoa Diyalogu" adı verildi. Fiji dilinde "tala" öyküler anlatmak, "noa" ise gizleme olmadan anlamına geliyor. Bu diyalog, aşağıdaki üç soruyu cevaplamak için kapsayıcı, katılımcı, şeffaf, yapıcı ve çözüm odaklı bir süreci kolaylaştırmayı amaçlıyor:

- 1.Sürecin neresindeyiz?
- 2.Nihai amacımız ne?
- 3.Bu amacı nasıl hayata geçirebiliriz?

Bu diyalog, Mayıs ayında uluslararası bir oturum içerisinde gerçekleşecek yerel, ulusal ve bölgesel etkinlik ve tartışmalar içeren hazırlık aşaması ve Aralık ayında gerçekleşecek olan COP24'teki politik kapanış aşamasından oluşuyor. Bu hazırlık aşamasını başlatmak için UNFCCC, eyaletleri, şehirleri, şirketleri ve diğer paydaşları müzakerelere yapmayı planladıkları katkıları, nisan-mayıda Bonn'da, Aralık'ta ise COP24'te ibraz etmeleri için teşvik etmek amacıyla Talanoa çevrimiçi platformu oluşturdu.

Diyaloga, IPCC'nin küresel ısınmanın endüstri öncesi döneme oranla 1,5°C'den yükseldiği takdirde ortaya çıkabilecek durumlara ilişkin hazırlayacağı özel rapor da eşlik edecek. Eğer, raporun sonuçlarına rağmen hedefler artırılmazsa, 2023 yılında emisyonların azaltılması için yeni bir küresel kolektif çaba değerlendirmesi yapılması planlanıyor.